

KIT – uutiskirje 2/2014

Täysi tohina päällä

Kehitysvammaiset ihmiset töihin (KIT) –projektissa kevät on ollut touhua täynnä. Tutkimuksen aineistoa on keräilty sekä saatu alustavia tuloksia. Työvalmentajarengas ja vertaisryhmä ovat toimineet tammikuusta lähtien. Projektissa järjestettiin keväällä tiedotustilaisuus Kouvolassa sekä työpaja Kotkassa. Projektin työntekijät ovat myös vierailleet yhteistyökumppaneiden luona tutustumassa heidän toimintaansa sekä kuulemassa tämänhetkisiä tarpeita KIT –projektin toiminnalle. Kierrosta jatketaan syksyllä.

Projektissa tehtävä tutkimus

Projektin tutkimuksen ensimmäinen osuuden aineisto on kerätty Kymenlaaksosta ja Helsingistä ja tiedonkeruu on käynnissä Vantaalla, Rinnekoti-säätiössä sekä Tampereella. Lopullinen aineisto tulee kattamaan tiedot runsaan tuhannen kehitysvammaisen ihmisen työtilanteesta. Tämä tarkoittaa, että vertailemalla lukumäärätietoja jo olemassa oleviin tilastoihin, tulemme saamaan myös valtakunnallisesti kattavaa tietoa.

Mukaan valituissa organisaatioissa on täytetty lomake jokaisesta kehitysvammaisesta henkilöstä, joka on joko työtoiminnassa työkeskuksessa, työtoiminnassa työkeskuksen ulkopuolella (ns. avotyössä) tai palkkatyössä (tuetussa työssä). Lomakkeen täyttäjinä toimivat työvalmentajat ja työtoiminnan ohjaajat. Keskeisinä kysymyksinä ovat mm:

- 1) Miten moni kehitysvammaisen henkilö on: Palkkatyössä; Avotyössä (Työtoiminnassa työ- tai toimintakeskuksen ulkopuolella); Työtoiminnassa työkeskuksessa
- 2) Millaisissa työpaikoissa he ovat ja mitä työtehtäviä he tekevät?
- 3) Kuinka monen olisi mahdollista työllistyä palkkatyösuhteeseen?
- 4) Kuinka moni haluaisi itse palkkatyöhön?

Syksyllä kerättyjen tietojen mukaan Kymenlaakson alueella on virallisten tietojen mukaan kaksi henkilöä työsuhteisessa palkkatyössä. Kymenlaakson alue näyttäisi erottuvan Etelä-Suomen alueista siten, että avotyötoiminnassa toimivia

kehitysvammaisia henkilöitä on siellä huomattavasti enemmän ja vastaavasti vähemmän tuetussa työssä. Tuloksista selviää myös, että n. 30 %:a työkeskuksissa olevista ja n. 48 %:a avotyöntekijöistä katsottaisiin voivan työllistyä työsuhteiseen palkkatyöhön avoimille työmarkkinoille.

Työ(hön)valmentajarengas

Kymenlaakson työvalmentajat ovat muodostaneet alueellisen työvalmentajarengaan, jonka tarkoituksena on kirkastaa työhönvalmennuksen tavoitteita sekä kehittää työskentelyn toimintatapoja. Kevätkauden työvalmentajarengaan tapaamisessa Jaakko Harkko Kuntoutussäätiöstä on valaissut näyttöön perustuvan tuetun työhönvalmennuksen käsitteitä ja kriittisiä osatekijöitä. Yhdessä keskustellen on käyty läpi tuetun työllistymisen palveluprosessia. Osallistujat ovat oppineet paljon toisiltaan kuulemalla toistensa kokemuksia.

Työvalmentajat ovat aloittaneet työskentelyn yhden potentiaalisen työllistyvän asiakkaansa kanssa sekä kirjoittavat työskentelyn aikana tulevista ajatuksistaan prosessipäiväkirjaa. Keväällä on aloitettu ansioluettelon (CV:n) kokoaminen sekä sovellettu yksilökeskeisen suunnittelun työvälineitä alkutyöskentelyn tueksi. Lisäksi on pohdittu mm. mitä ja miten kertoa asiakkaasta työnantajalle. Tärkeintä on ollut lähteä liikkeelle henkilön vahvuuksista ja miettiä yhdessä, miten hän toivoo itseään tuettavan työllistymisen kysymyksissä. Työvalmentajat ovat saaneet käyttöönsä Minun suunnitelmani – kansion sekä Näin minä pärjään! Oma arvioni avun ja tuen tarpeistani –käsikirjan, joita he voivat hyödyntää asiakastyöskentelyssä.

Kipinä kehitysvammaisten ihmisten työllistämiseksi työsuhteiseen palkkatyöhön on selvästi syttynyt osallistujien parissa. Keskustelujen perusteella vaikuttaa siltä, että työvalmentajan työ on hyvin työntäyteistä. On pohdittu sitä, miten omaa työtettä ja tekemistä voisi tästä huolimatta saada muutetuksi siten, että se paremmin tukisi tuetun työllistymisen tavoitetta. Keskusteluissa on ilmennyt, etteivät organisatoriset rakenteet alueella välttämättä tue näyttöön perustuvan tuetun työllistymisen toteuttamista. Tämä selittyy osin sillä, ettei Kymenlaakson alueella ole aikaisemmin juurikaan tehty tuetun työllistymisen työhönvalmennusta. Projektin haasteena onkin jatkossa saada myös alueen

kunnat ottamaan kehitysvammaisten ihmisten tuettu työllistyminen toimintansa tavoitteeksi.

Vertaisryhmätoiminta

Kotka–Hamina –seudun kehitysvammaisten ihmisten vertaisryhmä nimeltään Ajatuksista tekoihin on jatkanut tapaamisiaan. Ryhmä on kokoontunut yhteen kaikkiaan seitsemän kertaa, joista viimeisen kerran yhdessä työvalmentajien kanssa. Osallistujat ovat olleet erittäin motivoituneina mukana, ja ryhmän henki on ollut kannustava. Kaikki ovat saaneet puheenvuoroja ja jokaisen ajatuksia työstä ja työllistymisestä on kuunneltu. Facebook –ryhmässä on jaettu tiedotettavia asioita sekä esimerkiksi joitakin ryhmässä käytettyjä videonpätkiä tai aiheeseen liittyneitä lehtihaastatteluja.

Viimeisten tapaamisten sisältöinä on ollut unelmapolun ja yhden sivun esittelyn tekeminen. Jokainen osallistuja on miettinyt jonkin työtä koskevan unelman, jota on sitten yhteisesti käsitelty ryhmässä. Yksilökeskeisen suunnittelun tehtävistä on kertynyt ryhmän aikana paljon tietoa, joka koostettiin yhden sivun esittelyiksi. Tässä apuna toimi osallistujien itsensä valitsema tukihenkilö, joka auttoi tehtävän tekemisessä. Lisäksi ryhmäläisten kanssa on keskusteltu avotyötoiminnan ja työsuhteisen palkkatyön eroista sekä kerrottu työvalmentajan antamasta tuesta. Ryhmäläiset tekivät myös improvisaatioharjoituksen erilaisista työtilanteista kuten esimerkiksi avunpyyntö- tai työhaastattelutilanteesta.

Yhteisiä tapahtumia

Vertaisryhmäläiset ja työvalmentajat sekä muut kiinnostuneet kokoontuivat yhteen 5.6 järjestetyssä yhteistoiminnallisessa työpajassa Kotkassa. Kotkan Me itse –yhdistyksen jäsenet olivat myös tulleet innokkaina paikalle jakamaan omia ajatuksiaan siitä, millaista tukea kehitysvammaisen henkilö tarvitsee työllistyäkseen palkkasuhteiseen työpaikkaan. Lisäksi pohdittiin millaisesta työstä ja palkasta haaveillaan, pohdittiin mitä itsestä kerrotaan työnantajalle sekä mitä työhönvalmentajan palvelu pitää sisällään. Työpajassa kuultiin myös vertaisryhmätoiminnan ja työvalmentajaringin kevään työskentelystä. Tilaisuuden tunnelma oli huipussaan kun vertaisryhmäläiset saivat todistukset ryhmään osallistumisesta.

Kouvolassa järjestettiin myös tiedostustilaisuus projektin toiminnasta ja tutkimuksen alustavista tuloksista. Mukaan oli tullut monipuolista väkeä alueelta ja keskustelu oli vilkasta. Tilaisuudesta kirjoitettiin Kouvolan sanomiin pariin otteeseen (liite 1) sekä tilaisuuden tiedote oli julkaistu Pohjois-Kymenlaakso-lehdessä.

Tavoitteiden täsmentämistä ja jatkosuunnitelmia

Projektin edetessä myös hankkeen tavoitteet ovat täsmentyneet. Projektin päätavoitteena on 1) ottaa käyttöön ja soveltaa näyttöön perustuva tuetun työhönvalmennuksen toimintamalli kehitysvammaisille henkilöille.

Projektin osatavoitteet ovat

1. Tutkimustiedon tuottaminen kehitysvammaisten ihmisten tilanteesta työelämässä ja työmarkkinoilla
2. Kehitysvammaiset ihmiset ja heidän lähipiirinsä voimaantuvat itse tavoittelevaan työllistymistä
3. Työhönvalmennuksen toimintatavat kehittyvät, yhteistyöverkostot selkiytyvät ja tavoitteet kirkastuvat
4. Työnantajien tietoisuus vammaisista henkilöistä työntekijöinä paranee

Projektissa tullaan syksyn aikana työskentelemään myös organisaatiotasolla. Järjestämme paikallisia työhönvalmennuksen strategiaryhmiä, joissa pohditaan tuettua työllistämistä myös organisatoristen rakenteiden osalta. Toivomuksena on, että yhteistyöalueen kunnat voisivat ottaa tavoitteekseen kehitysvammaisten henkilöiden työllistymisen työsuhteiseen palkkatyöhön. Tämä edesauttaisi näyttöön perustuvan työhönvalmennuksen käyttöön ottamisen seudulla.

Alueellisia kuulumisia

Projektin päämääränä on, että aikaisempaa useampi kehitysvammainen henkilö voisi työllistyä palkkatyösuhteiseen työhön työhönvalmennuksen tuella. Kotkan seudulla tässä on päästy jo huimaan vauhtiin. Yhteistyö TE-toimiston suuntaan on lisääntynyt ja useat kehitysvammaiset henkilöt ovat rohkaistuneet ilmoittautumaan sinne työnhakijoiksi. Ainakin kahdeksan henkilön työsuhteinen palkkatyösuhde on valmisteilla.

Myös muut yhteistyökumppanit suunnittelevat työllistävänsä kehitysvammaisia henkilöitä mahdollisuuksiensa mukaan lähitulevaisuudessa. Myös muunlaista toimintojen innovatiivista kehittämistä on vireillä yhteistyöalueilla ja kuulemme näistä toivottavasti lisää myöhemmin. Tämänkaltaisista uutisista me projektin työntekijät saamme valtavasti uutta virtaa ja jatkamme työskentelyä uusien ideoiden elokuussa. Kiitämme kaikkia tähänastisesta yhteistyöstä ja toivotamme hyvää lomaa!

Liite 1 Kehitysvammaliitto haluaa kehitysvammaiset palkkatöihin:

<http://www.kouvolansanomat.fi/Online/2014/05/06/Kehitysvammaliitto+haluaa+kehitysvammaiset+palkkat%C3%B6ihin/2014217333685/4>